4.11.2026

Espoon vammaisneuvosto
Rådet för personer med funktionsnedsättning i Esbo

Espoon vammaisneuvoston lausunto Järjestöavustuksista 2027

Vammaisneuvoston lausunto järjestöavustuksista 2027.

Järjestöavustuksilla turvataan yhdistysten toiminnan jatkuvuus ja kehittäminen sekä toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuus osallistua. Riittävät, oikea-aikaiset ja ennakoitavat avustukset ovat keskeinen edellytys järjestöjen toiminnan jatkumiselle. Vaikka toiminta perustuu usein vapaaehtoistyöhön, tapaamisten, tapahtumien ja tiedottamisen kulut sekä osallistumisen edellyttämät esteettömät tilat, kaikille soveltuvat kuljetukset ja yleisavustajat tarvitsevat rahoitusta. Avustusten jatkuvuus mahdollistaa toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun ja säännöllisen vertaistuen. Jos avustukset vähenevät tai niiden saaminen on epävarmaa, järjestöt voivat joutua supistamaan tai keskeyttämään toimintaansa. Tällöin myös osallistujien mahdollisuudet saada vertaistukea ja osallistua yhteiseen toimintaan heikkenevät.

Yhdistysten merkitys ja osallistumisen edellytykset

Vammais- ja pitkäaikaissairaiden yhdistykset tarjoavat espoolaisille vertaistukitapaamisia, erityistarpeet huomioivaa tiedotusta palveluista, yhteisiä tapahtumia usein hankalankin aiheen (sairaus, vamma) ympärillä sekä harrastustoimintaa. Toiminnassa vammaiset ja pitkäaikaissairaat henkilöt sekä heidän läheisensä voivat jakaa kokemuksiaan ja tavata muita samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia.

Syrjintä ja yksinäisyys vaikeuttavat monen arkea. Esteettömyyspuutteet voivat puolestaan estää osallistumisen tapaamisiin tai harrastuksiin. Osallistuminen edellyttää esteetöntä tilaa ja saavuttavaa tietoa toiminnasta sekä tarvittaessa esteetöntä kuljetusta tai avustajaa. Yhdistysten toiminta tukee, tutkimuksissakin erittäin tärkeäksi todettua, henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Espoon Tarina -strategian tavoite ”Kumppanuudet kantavat” tarkoittaa pitkäjänteistä yhteistyötä yhdistysten, seurojen, yhteisöjen, yritysten ja oppilaitosten kanssa. Yhteistyöllä edistetään espoolaisten hyvinvointia ja lisätään mahdollisuuksia harrastaa, osallistua ja toteuttaa luovaa toimintaa. Kaupunki tukee yhteistyötä tarjoamalla erilaisia tukimuotoja, yhteisöllisiä tiloja ja mahdollisuuksia toimijoiden kohtaamiseen. Linjaus velvoittaa kaupungin tekemään aktiivista yhteistyötä myös vammais- ja pitkäaikaissairaiden yhdistysten kanssa. Näiden yhdistysten kohdalla

tämä tarkoittaa toiminnan tukemista, tilojen tarjoamista sekä kaupungin ja yhdistysten yhteisiä tapaamisia.

1. Taloudellinen tuki

Avustuksia tarvitaan yhdistysten toiminnan, tapahtumien ja tiedottamisen kuluihin, vaikka toiminta perustuu usein vapaaehtoistyöhön. Avustusten tulee olla riittäviä ja käytettävissä silloin, kun kuluja syntyy. Jatkuva ja ennakoitava rahoitus auttaa yhdistyksiä suunnittelemaan toimintaansa pitkäjänteisesti. Avustuksissa tulee huomioida myös osallistumisen mahdollistavat erityisjärjestelyt ja niiden lisäkulut. Näitä ovat esimerkiksi esteettömät kuljetukset, yleisavustajat sekä paperitiedotteet tai äänitteet, joiden avulla tieto toiminnasta tavoittaa jäsenet heidän tarpeisiinsa nähden sopivassa muodossa.

2. Tilat ja esteettömyys

Erityinen kiitos, että avustettavilta järjestöiltä edellytetään esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Tämä mahdollistaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden osallistumisen myös muiden järjestöjen toimintaan.

Espoon kaupungin tulee kuitenkin varmistaa, että kaikki yhdistykset saavat kohtuullisin ehdoin käyttöönsä esteettömyysvaatimukset täyttäviä kokous- ja harrastustiloja, joissa on riittävät apuvälineet ja ratkaisut. Lisäksi tarvitaan esteettömiä ulkotiloja, joissa on myös mahdollista käyttää esteetöntä wc-tilaa.

Yhteistyö tilapalveluiden kanssa ja tilojen varaamisen selkeyttäminen helpottavat järjestöjen arkea.

3. Yhteistyö ja vuorovaikutus

Kaupunki voi vahvistaa yhteistyötä kuulemalla vammais- ja pitkäaikaissairaiden yhdistyksiä ja hyödyntämällä niiden asiantuntemusta päätöksenteossa ja palvelujen suunnittelussa. Säännölliset tapaamiset, työpajat ja kuulemistilaisuudet tarjoavat mahdollisuuden yhteiseen keskusteluun: yhdistykset tuovat esiin palvelujen käyttäjien tarpeita ja osallistumisen esteitä, ja kaupunki kertoo valmisteilla olevista päätöksistä ja palveluista. Molemminpuolinen tiedonkulku auttaa kaupunkia suunnittelemaan palveluja, jotka vastaavat myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden tarpeisiin.

Kaupunginkin palvelut kuuluvat kaikille. Hyvinvointialueen tuottamat vammaispalvelut ovat vain tukipalveluita (esim. henkilökohtainen avustaja, tulkkipalvelut, liikkumisen tuki), joiden avulla vammainen henkilö pääsee yhdenvertaiselle tasolle muiden henkilöiden kanssa kaupungin palveluissa.

4. Tiedottaminen ja digisaavutettavuus

On välttämätöntä varmistaa, että kaupungin tiedottaminen palveluista, tapahtumista ja päätöksenteosta on kaikkien saatavissa, selkeää ja ymmärrettävää, mukaan lukien digitaalisten ratkaisujen digisaavutettavuus. Vammais- ja pitkäaikaissairaiden yhdistykset toimivat merkittävinä tiedonvälittäjinä. Tiedonvälitystehtävään tarvitaan yhteistyötä kaupungin kanssa sekä myös taloudellista tukea.

Kaupungin viestintäkanavia tulee kehittää saavutettavuusvaatimusten mukaisesti (Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta). Teknologian systemaattinen käyttö ja monikanavainen viestintä tukevat tätä tavoitetta.

5. Vertaistuki ja osallisuus

Vertaistuki ja yhteisöllisyys ovat monelle toimintarajoitteiselle korvaamaton voimavara arjessa. Yhdistysten toiminta tukee osallisuutta, ehkäisee syrjäytymistä ja yksinäisyyttä sekä vahvistaa vammaisten oikeuksien toteutumista. Kaupungin tuella voidaan varmistaa, että jokaisella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

6. Painopisteet

Kaikki painopisteet koskevat myös vammaisia ja pitkäaikaissairaita henkilöitä. On hyvä, että panostetaan ennaltaehkäisyyn. Painopisteitä voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti:

- Yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen**:** säännölliset**,** esteettömät tapaamiset ja yhteiset harrastusryhmät, joihin myös uudet osallistujat toivotetaan tervetulleiksi.
- Vertaistukitoiminta: ryhmät, joissa osallistujat ja heidän läheisensä voivat jakaa kokemuksia arjesta ja vaihtaa käytännön vinkkejä.
- Mielen hyvinvointi: keskusteluryhmät ja yhteinen virkistystoiminta, joissa on tilaa kuulluksi tulemiselle ja omien voimavarojen vahvistamiselle.
- Terveelliset elintavat: osallistujien toimintakykyyn sovitettu liikunta sekä arjen ruokailua ja unirytmiä käsittelevät tapaamiset.
- Luontohyvinvointi: retket esteettömille luontoreiteille ja yhteinen ulkoilu, joissa huomioidaan levähdyspaikat, esteettömät wc-tilat sekä tarvittava kuljetus ja avustaminen.
- Työttömien voimavarojen tukeminen: maksuton ryhmätoiminta, arjen rytmiä tukevat tapaamiset ja opastus työllisyyspalveluihin. Moni vammainen ja pitkäaikais-sairashenkilö on nyt toiveistaan huolimatta työtön.

- Vanhemmuuden tukeminen: vanhempien vertaistapaamiset ja perheiden yhteinen toiminta, joissa huomioidaan vanhemman tai lapsen vammaan tai pitkäaikaissairauteen liittyvät osallistumistarpeet.
- Koulutyön tukeminen ja kiusaamisen ehkäisy: läksyryhmät sekä koulujen kanssa järjestettävät keskustelut erilaisista osallistumistarpeista, toisten huomioimisesta ja kiusaamiseen puuttumisesta.
- Arjen turvallisuus: selkokieliset turvallisuustapaamiset, joissa käydään läpi avun hälyttämistä ja tapahtumapaikan poistumisreittejä osallistujien avuntarpeet huomioiden.
- Ehkäisevä päihdetyö: päihteettömät tapahtumat sekä ymmärrettävä tieto päihdehaitoista ja saatavilla olevista tukipalveluista.
- Kotoutumisen edistäminen ja rasismin vastainen työ: kaikille avoimet kohtaamiset, ymmärrettävä tieto yhdistysten toiminnasta ja palveluista sekä yhteiset toimintatavat syrjintään puuttumiseksi.

7. Pisteytys
Vammaisneuvosto pitää hyvänä, että pisteytys tekee avustusten arvioinnista läpinäkyvää ja tukee hakijoiden yhdenvertaista kohtelua.
Jos hakemuksen pisteytystulkinta on epäselvä tai tilanne on monimutkainen, tulee olla mahdollisuus saada lisätietoja pisteytyksen varmistamiseksi.

Vammaisneuvosto on erityisen huolissaan harvinaisia tai pieniä vammaryhmiä edustavien yhdistysten toiminnan jatkuvuudesta. Yksittäisessä kunnassa näihin ryhmiin kuuluvia henkilöitä on vähän, joten yhdistykset järjestävät usein yhteistä toimintaa usean kunnan alueella. Yhteinen toiminta mahdollistaa erityisen tärkeän vertaistuen: osallistujat voivat tavata muita samaan vammaryhmään kuuluvia ja jakaa kokemuksiaan. Vammaisneuvosto esittää, että myös kuntarajat ylittävää toimintaa voidaan avustaa, kun yhdistys osoittaa sen hyödyttävän espoolaisia. Hakemuksessa yhdistys kuvaa, miten toiminnasta tiedotetaan espoolaisille ja miten heidän osallistumisensa mahdollistetaan. Avustuksen käytön raportissa yhdistys ilmoittaa espoolaisten osallistujien tai osallistumiskertojen määrän koottuna, ilman henkilötietoja. Pienten ja harvinaisten vammaryhmien kohdalla arvioinnissa tulee huomioida osallistujamäärän lisäksi toiminnan merkitys ja vastaavan vertaistuen saatavuus.

Yhteenveto

Espoon kaupungin tuki luo perustan vammais- ja pitkäaikaissairaiden yhdistysten pitkäjänteiselle toiminnalle. Vammaisneuvosto esittää, että toiminnan jatkuvuutta vahvistetaan riittävillä, oikea-aikaisilla ja ennakoitavilla avustuksilla. Esteettömien kuljetusten, yleisavustajien ja erityistarpeisiin soveltuvan tiedottamisen lisäkulujen huomioiminen avustuksissa mahdollistaa osallistumisen. Vammaisneuvosto esittää

myös kohtuuhintaisten esteettömien sisä- ja ulkotilojen tarjoamista, tilojen varaamisen selkeyttämistä sekä ymmärrettävän ja saavutettavan, myös digitaalisen, viestinnän varmistamista eri kanavissa. Säännöllinen vuoropuhelu yhdistysten kanssa tuo niiden asiantuntemuksen päätöksenteon ja palvelujen suunnittelun tueksi ja auttaa kehittämään kaikille kuuluvia kaupungin palveluja. Avustusten kaikkien painopisteiden ulottaminen myös vammaisiin ja pitkäaikaissairaisiin henkilöihin vahvistaa heidän osallisuuttaan, hyvinvointiaan ja arjessa selviytymistään. Vammaisneuvosto kannattaa läpinäkyvää ja yhdenvertaista pisteytystä sekä mahdollisuutta täydentää tietoja epäselvissä arviointitilanteissa. Pienten ja harvinaisten vammaryhmien yhdistysten toiminnan arvo tulee näkyväksi, kun arvioinnissa huomioidaan osallistujamäärän lisäksi toiminnan merkitys ja vastaavan vertaistuen saatavuus. Vammaisneuvosto esittää, että myös kuntarajat ylittävää toimintaa voidaan avustaa, kun sen hyöty espoolaisille osoitetaan hakemuksessa ja espoolaisten osallistuminen raportoidaan koottuna ilman henkilötietoja. Näillä toimilla kaupunki ja yhdistykset voivat yhdessä vahvistaa vertaistukea ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia sekä ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
puheenjohtaja

Hanna Bäckström
varapuheenjohtaja

Jakelu Liikunta ja hyvinvointilautakunta, Risto Pitkäniemi
Marja Tiilikkala, erikoissuunnittelija, järjestö- ja yhteisötyö

Tiedoksi Vammaisneuvosto